

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen
0026 OSLO
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
22/1941-

Dato
10.10.2022

Spørsmål 1-5 til Redegjørelse nr. 18 (2021-2022) og 9 representantforslag om strømsituasjonen i Norge

Jeg viser til brev fra energi- og miljøkomiteen 5. oktober 2022 med oversendelse av spørsmål 1-5 til Redegjørelse nr. 18 (2021-2022) og 9 representantforslag.

Spørsmål 1:

«Hvilken dialog har OED hatt med nærvarme- og fjernvarmebransjen for å få innspill til egnede mekanismer for strømstøtte til nærvarme?»

Fjernvarmeanlegg med konsesjon er prisregulert etter energiloven § 5-5, og har krav om å redusere prisen til husholdninger tilsvarende strømstøtten. Nærmere bestemmelser om dette følger av midlertidig forskrift om prisregulering av fjernvarme til husholdninger med og uten tilknytningsplikt. Formålet med forskriften er å sikre ensartet pris på fjernvarme for husholdningskunder i fjernvarmeanlegg med konsesjon etter energiloven, som ikke overstiger prisen på elektrisk oppvarming etter strømstøtnadsloven. Fjernvarmeanlegg uten konsesjon, ofte omtalt som nærvarmeanlegg, er ikke prisregulert etter energiloven, og plikter heller ikke å redusere prisen til husholdninger tilsvarende strømstøtten. Verken fjernvarmeanlegg med eller uten konsesjon er inkludert i strømstøtnadsordningen.

Departementet har hatt dialog med bransjen gjennom møter med bransjeorganisasjonen Norsk fjernvarme, sammen med utvalgte medlemsbedrifter. I forbindelse med høring av midlertidig forskrift om prisregulering av fjernvarme i april 2022, mottok departementet flere skriftlige innspill knyttet til strømstøtte til nærvarme. Departementet har i tillegg mottatt andre skriftlige innspill fra bransjen.

Spørsmål 2:

«Hvorfor anses aktuelle mekanismer som vesentlig tilleggsarbeid for nettselskapene ut over det å håndtere strømstøtte for husholdningene?»

Strømstøtnadsordningen for husholdninger er i stor grad basert på nettselskapenes eksisterende kundesystemer. Fellesmålt husholdningsforbruk i borettslag og sameier mv. er inkludert i støtnadsordningen for husholdninger gjennom forskrift.

En forutsetning for strømstøtte etter den vedtatte ordningen, er at forbruket befinner seg bak et målepunkt i borettslaget/sameiet mv. Nærvarmeanlegg kan være organisert i ulike former, eksempelvis tingsrettslige sameier, aksjeselskap, samvirkeforetak og foreninger. Anlegg som er organisert *utenfor* borettslag/sameie mv., er ikke omfattet av strømstøtnadsordningen. Det gjelder også nærvarmeanlegg mv. organisert utenfor boligselskapet som benytter strøm som innsatsfaktor for varmeproduksjonen.

Nettselskapene har ikke systemer som automatisk klarer å skille ut nærvarmesentraler knyttet til borettslag/sameier mv. eller husholdninger. Det vil kreves særskilt regulering og manuelt arbeid hos nettselskapene å identifisere hvilke anlegg som eventuelt skal inngå, fastsette forbrukstak per boenhet, samt å skille ut annet forbruk enn husholdningsforbruk når innslaget av annet forbruk er betydelig. Reguleringsmyndigheten for energi (RME) opplyser at nettselskapene må opprette nye, egne kundegrupper for identifiserte støttemottakere for å kunne utbetale støtte. I tillegg må nettselskapene legge inn informasjon om antall boenheter som forsynes, og identifisere hvor stor andel av forbruket som går til husholdningsformål. Dette har ikke nettselskapet oversikt over, slik at kundene selv må rapportere inn antall boenheter og andelen som går til husholdningsformål.

RME opplyser at nettselskapene allerede opplever utfordringer knyttet til stor saksbehandlingsmengde. Dersom man skal inkludere nærvarmeanlegg i strømstøtnadsordningen, vil saksmengden og kompleksiteten øke ytterligere. Å legge flere slike oppgaver til nettselskapene, øker etter RMEs vurdering risikoen for at nettselskapene ikke klarer å håndtere alle oppgavene de allerede er satt til å gjennomføre.

Spørsmål 3:

«Har OED tallanslag på hvor store investeringer i nærvarme som går tapt ved at nærvarmeselskap som får høyere strømkostnader enn inntekter, må innstille driften?»

Departementet har ikke kjennskap til hvor store investeringer i nærvarme som går tapt ved at nærvarmeselskap som får høyere strømkostnader enn inntekter, må innstille driften.

NVE anslår at de fleste nærvarmeanlegg i hovedsak benytter andre energikilder enn strøm til sin varmeproduksjon, og at antall nærvarmeanlegg som bruker strøm som sin primære energikilde er lavt.

Spørsmål 4:

«Har OED tallanslag på hvor mye samlet strømstøtte fra staten øker som følge av at nærvarmeselskap må innstille driften og varmen erstattes av direkte bruk av el?»

Det vises til svar på spørsmål 3. Departementet har ikke kjennskap til hvor mye samlet strømstøtte fra staten øker som følge av at varme erstattes av direkte bruk av elektrisitet.

Spørsmål 5:

«Ser OED varmepumpebaserte varmeanlegg som et aktuelt middel for å nå målene om redusere energibruken i bygg med minst 10 TWh i 2030?»

Varmepumper gir store effektiviseringsgevinster og bidrar til redusert energibruk på varmeområdet i Norge. NVE vurderer at omlegging til varmepumper er et tiltak med betydelig potensial til å redusere energibruken i bygg i Norge.

Med hilsen

Terje Aasland

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:06:45]: På vegne av representantene Nikolai Astrup, Lene Westgaard-Halle, Ove Trellevik og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om umiddelbare tiltak mot energikrisen.

Presidenten: Representanten Guri Melby vil framsette et representantforslag.

Guri Melby (V) [12:07:16]: På vegne av representanten Ola Elvestuen og meg selv fremmer jeg forslag om ekstraordinære tiltak som følge av strømpriskrisen.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten gjøre oppmerksom på at han akter å foreslå et debattopplegg som fraviker forretningsordenens § 45, og det vil derfor bli en votering etter redegjørelsen.

Sak nr. 1 [12:07:44]

Redegjørelse av olje- og energiministeren om kraftsituasjonen (Det vil bli foreslått debatt umiddelbart etter redegjørelsen)

Statsråd Terje Aasland [12:08:03]: Jeg takker for muligheten til å gi en redegjørelse for Stortinget om energisituasjonen, de ekstremt høye strømprisene og regjeringens tiltak for å motvirke de negative konsekvensene dette medfører både på kort, mellomlang og lang sikt.

Vi lever i en tid med krig i Europa, en krig som gir store negative konsekvenser, også for oss i Norge. Russlands krigføring har minst to dimensjoner: en brutal angrepskrig mot det ukrainske folk og et angrep på Europa hvor gassen brukes som et våpen.

Det er et stort alvor i den situasjonen som nå utspiller seg. Russlands energiangrep på Europa har som mål å skape økonomisk uro og splittelse, med store følger for folk, arbeidsplasser og bedrifter. Dette har bidratt til en energikrise med knapphet på energi. Flere land varsler at rasjonering av energi til vinteren ikke kan utelukkes.

Rasjonering har også vært nevnt som en mulighet i Norge. Det er likevel viktig å si at energimyndighetene våre vurderer sannsynligheten som lav, men det understreker alvoret.

Knapphet på energi gir ekstraordinært høye priser i hele Europa. Høye priser er nødvendig for å balansere tilgang på og bruk av gass. Europeisk industri har begynt å stenge ned. Gass spiller en avgjørende rolle også i europeisk kraftforsyning. Høye gasspriser påvirker derfor europeiske kraftpriser. Vi ser også ekstreme strømpriser i sørlige deler av landet vårt.

På lang sikt er det bare tre tiltak som virkelig monner for å bedre situasjonen i den norske kraftforsyningen. Det er mer kraft, mer nett og mer effektiv bruk av energien vår. Dette er tiltak som bereder grunnen for en grønn reindustrialisering av Norge og er førende for regjeringens energipolitikk.

På kort sikt er regjeringens prioritet å fortsette arbeidet med å skjerme og avlaste folk, organisasjoner og næringsliv i den krevende situasjonen vi er i. I 2022 vil vi bruke om lag 44 mrd. kr på målrettede tiltak for å bidra til å dekke de høye strømkostnadene.

La det ikke være noen tvil: Regjeringen vil fortsette å møte den krevende situasjon vi befinner oss i, med handling. Så langt har regjeringen fulgt opp situasjonen med følgende:

- Allerede høsten 2021 kuttet vi i elavgiften gjennom statsbudsjettet for 2022.
- I desember kom strømsøtteordningen for husholdningene, en ordning som er forsterket og vil bli ytterligere forsterket med økt støtteandel til 90 pst. fra 1. september. Det er en effektiv og kraftfull ordning som virker. En familie med normalt strømforbruk på Sørlandet vil få dekket om lag 45 600 kr av sine strømkostnader i år.
- I tillegg har vi økt bostøtten, bevilget ekstra stipend til studenter og innført egne ordninger for idrettslag og frivillige organisasjoner og for jordbruket.
- For å sikre forsyningssikkerheten vår har regjeringen innført en obligatorisk rapporteringsordning for store vannkraftprodusenter, og bedt disse holde igjen på vannet. Det har virket. Vi utarbeider i tillegg en ny styringsmekanisme som vil sørge for at mer vann spares i magasinene ved lave magasinnivåer, og at eksporten av kraft i slike tilfeller begrenses.
- Vi vil nå legge til rette for et enklere og ryddigere sluttbrukermarked for strøm og bedre fastprisavtaler som kan gi større forutsigbarhet.
- Enova styrker innsatsen for å hjelpe husholdninger som vil spare eller produsere energi, og vi gjør det enklere for næringsbygg og borettslag å installere solpanel på taket.
- Vi bruker opptil 10 mrd. kr av Statnetts merinntekter for å forhindre en betydelig økning av nettleien til strømkunder i Sør-Norge.
- Sist, men ikke minst: Regjeringen la på fredag fram en pakke for næringslivet på til sammen 3 mrd. kr. Den er treffsikker, avgrenset og skal hjelpe strømin-intensive bedrifter og bidra til lavere energiforbruk, raskere omstilling og trygge arbeidsplasser.

Vi vil fortsette å treffe tiltak etter hvert som situasjonen krever det av oss. Det er imidlertid avgjørende at disse balanseres opp mot situasjonen i norsk økonomi, hvor det er klare tegn til overoppheting. Det betyr at ti-

den for å bruke mer oljepenger for å løse utfordringer er over. Vi må nå bruke mindre oljepenger, ellers vil det ramme vanlige folk og bedrifter i form av høyere priser og raskere renteøkning.

Situasjonen i Europa er alvorlig. I tillegg til en kraftig reduksjon av leveranser av russisk gass påvirkes energisituasjonen på kontinentet samtidig av flere andre uheldige omstendigheter.

Strømproduksjonen i Europa har vært lavere enn vanlig de siste månedene på grunn av stans og vedlikehold i betydelige deler av fransk kjernekraft og stenging av tre tyske kjernekraftverk i slutten av 2021. Ytterligere tre kjernekraftverk planlegges nedlagt i Tyskland denne høsten. I tillegg er det mindre vannkraftproduksjon og transportproblemer for kull på store elver som følge av lite vann.

Økningen i vind- og solkraft og lavere energiforbruk som følge av høye priser har ikke kunnet erstatte dette bortfallet. Derfor har kull- og gasskraftproduksjonen økt. I tiden framover, selv med en storstilt utbygging av fornybar energi, vil Europa være helt avhengig av gass for å balansere kraftmarkedet og trygge kraftforsyningen.

I likhet med Norge jobber EU og hvert enkelt land med løsninger som skal avlaste folk, næringsliv og arbeidsplasser og bidra til tilpasning i en situasjon med energiknapphet. Europeiske politikere er også opptatt av å legge fundamentet for en mer robust kraftforsyning på lang sikt. Det nordiske kraftsystemet er tett integrert med det europeiske, og disse tiltakene er derfor også av betydning for Norge.

Onsdag i forrige uke presenterte EU-kommisjonen flere nye tiltak for å håndtere den svært vanskelige energisituasjonen. Tiltakene omfatter bl.a. smart energisparing og mål om reduksjon av forbruket i timene med høyest pris i kraftmarkedet. Medlemslandene skal arbeide for å redusere kraftforbruket med 5 pst. i topplasttimene og ellers tilstrebe tiltak som kan gi en reduksjon i det månedlige kraftforbruket på minst 10 pst.

Videre foreslås det å hente inn mer av inntektene fra selskaper som produserer elektrisitet med lave kostnader, slik at disse kan brukes til å dempe effekten av den pågående energikrisen for forbrukerne. I tillegg foreslås et «solidaritetsbidrag» fra produsenter av fossil energi med ekstraordinære inntekter.

Forslagene er innrettet slik at en unngår uheldige virkninger i et allerede anstrengt kraftmarked. Hensikten er å bidra til å trygge situasjonen inn mot en uforutsigbar vinter. Slik vi vurderer det nå, vil ikke forslagene ha direkte innvirkning på kraftsituasjonen i Norge.

EU vurderer også strukturelle reformer for kraftmarkedet på sikt. Dette arbeidet vil fortsette utover høsten, og Norge vil bidra i denne diskusjonen. Langsiktige

tiltak for å sikre at vår energilovs formål innfris, og at framtidig organisering av kraftsystemet i Norge bidrar til rimelig og forutsigbar tilgang på energi, er også en viktig del av mandatet til energikommisjonen som regjeringen satte ned i februar. Energikommisjonen leverer sin utredning 15. desember i år.

Norge har en svært viktig rolle med tanke på Europas energisikkerhet. Vi er nå den største leverandøren av gass til det europeiske markedet.

For ett år siden dekket russiske gassleveranser om lag 40 pst. av det europeiske forbruket. I dag er tallet i underkant av 10 pst. Omgjort i energi må Europa erstatte hele 1 650 TWh. Det må gjøres gjennom en kombinasjon av lavere gassbruk og mest mulig import av annen gass på kort sikt og fornybar kraft etter hvert.

Regjeringen har derfor tilrettelagt for at selskapene på norsk sokkel skal kunne øke produksjonen for å avhjelpe situasjonen i Europa der hvor dette er mulig. Selskaper på norsk sokkel produserer nær maksimal kapasitet og ventes i år å levere 122 milliarder standard kubikkmeter – eller 8 pst. mer gass enn i 2021. Omgjort til elektrisitet utgjør dette 100 TWh ekstra. Gass fra Norge bidrar til at energisituasjonen i Europa ikke er enda mer krevende enn det vi opplever nå. Uten norsk gass ville krisen i Europa ha vært mye, mye større.

Regjeringens klare mål er at Norge skal fortsette å være en stabil og pålitelig leverandør av gass til Europa, og vi vil derfor legge til rette for å utvikle norsk sokkel med den betydning denne har for energisikkerheten i tiden framover.

I en del EU-land pågår det en diskusjon om hvorvidt EU bør sette markedsmechanismene ut av spill for gass gjennom en form for prisregulering i engrosmarkedet. Dette er ikke et tiltak foreslått av Kommisjonen.

Fra norsk side har vi klart frarådet et slikt tiltak. Grunnen til dette er at det ikke vil løse utfordringene, altså knappheten på gass. Det vil derimot forsterke det underliggende problemet EU-landene har med for lite gass. I en situasjon med stor knapphet har prismekanismen en viktig rolle i å stimulere til høyest mulig produksjon og import, redusert gassbruk og mest mulig effektiv bruk av gass og i å gi insentiver til fjerning av flaskehalser i infrastrukturen.

Lavere, regulerte priser vil øke etterspørselen etter gass slik at den overstiger tilgjengelig mengde gass. Da må forbruket reduseres på andre måter enn gjennom pris. Lavere priser vil også kunne gi redusert import til EU-landene framover, også fra Norge, og dermed ytterligere forverre forsyningssikkerheten for gass i tiden framover.

Vi har en tett og nær dialog med EU om den krevende energisituasjonen. Statsministeren har nylig hatt samtaler med kommisjonspresident von der Leyen, og jeg har

hatt møte med energikommissær Simson. EU og Norge har etablert en felles arbeidsgruppe som skal se på eventuelle mulighetsrom for å bidra til stabilisering av energimarkedet. EU-kommisjonens president Ursula von der Leyen omtaler Norge som en pålitelig samarbeidspartner. Det skal vi fortsette å være. Vi er en del av Europa og bør søke gode løsninger sammen med våre naboer.

I lys av den helt spesielle situasjonen i energimarkedene og usikkerheten om den videre utviklingen er det nødvendig å ha stor oppmerksomhet på kraftsituasjonen i Norge den kommende vinteren.

Det siste året har det vært tørt vær i deler av Sør-Norge som omfatter prisområdene NO1, NO2 og NO5. Her har vi størstedelen av Norges magasinkapasitet. I Midt- og Nord-Norge har situasjonen vært motsatt. Ulike værforhold i deler av landet og nettbegrensninger nord-sør har lenge gitt en kraftmessig todeling av landet. Produksjonen i Sør-Norge hittil i år, til og med uke 36, har vært 58,7 TWh. Dette er 19 pst. lavere enn i samme periode i fjor. Som følge av dette er også nettoeksporten fra Sør-Norge redusert fra 9,4 TWh i fjor til en nettoeksport på 1,3 TWh hittil i år.

Midt- og Nord-Norge har i samme periode hatt en betydelig økt nettoeksport på nærmere 7,9 TWh mot 2 TWh i samme periode i fjor. Per uke 36 har Midt- og Nord-Norge stått for i overkant av 85 pst. av Norges nettoeksport.

Selv om prisene i det siste også har økt noe i nord, er det innbyggere og næringsliv i sørlige deler av landet som det siste året har opplevd konsekvensene av usikkerheten i kraftsituasjonen, og det er også her vi ser en fyllingsgrad i magasinene som er svært lav. Magasinfyllingen i de sørlige delene av landet er per uke 36 noe under minimum målt for årstiden. De siste ukene med tørt vær har forsterket avstanden til normal fyllingsgrad i magasinene.

NVEs prognoser gjort i vår, etter at snøsmeltingen var kommet i gang, viste at magasinfyllingsgraden ville ligge lavt i hele 2022 og fram til vårsmeltingen 2023. Derfor oppfordret jeg kraftprodusentene allerede før sommeren til å holde igjen vann som kunne spares til vinteren.

I juli vurderte jeg, sammen med NVE, at det var behov for enda tettere oppfølging av kraftprodusentene. Jeg fikk derfor iverksatt en ukentlig rapporteringsordning for disponeringen av de viktigste flerårsmagasinene som har mulighet til å lagre vann over vinteren. Rapporteringen gir energimyndigheten ny og viktig kunnskap med tanke på reguleringen av de viktige flerårsmagasinene våre.

Disse tiltakene har virket. De siste fire ukene har produksjonen i Sør-Norge vært svært lav sammenliknet med tall for de siste ti årene. Eksporten fra Norge, som

vanligvis er høy på denne tiden av året, har i sommer og høst vært svært lav. De siste ukene har det vært nettoimport til Sør-Norge. Vi ser at vannkraftprodusentene har spart mye av det tilsigete som er kommet.

Vi er nå inne i en høstperiode hvor det normalt skulle komme mye vann. De siste ukene har dessverre vist en annen værutvikling enn vi skulle håpe på, men det kan fortsatt komme betydelige tilsig til vannkraftsystemet i Sør-Norge før vinteren setter inn. Dette vet vi mer om om noen få uker. Det er derfor viktig at kraftprodusentene fortsatt sparer på vann som kan brukes til å sikre forsyningssikkerheten gjennom vinteren.

Samtidig gjør vi alle nødvendige forberedelser for også de mer usannsynlige utfallene. Regjeringen er klar på at vi vil iverksette nødvendige tiltak dersom det blir behov for det. NVE har derfor bedt Statnett om å utrede tiltak i en svært anstrengt kraftsituasjon, såkalte SAKS-tiltak. Dette er tiltak som kan settes i verk dersom sannsynligheten for rasjonering skulle bli høy. Et av tiltakene som Statnett vurderer, er tilrettelegging for kraftproduksjon på Mongstad, men også andre tiltak vurderes. Utredningen skal ferdigstilles innen 1. oktober i år.

Vi går nå inn i en periode med mer usikkerhet og volatilitet i energi- og kraftmarkedene enn noen gang tidligere. Krigen i Ukraina vil prege utviklingen i mange år. Energiomleggingen har kommet langt i mange land, og gjør at kraftsystemene også i andre land er mer vær-avhengige. Samtidig øker avhengigheten vår av strøm i hverdagen.

Det er nå viktigere enn noen gang at vi sikrer oss for framtiden, og sørger for at vi ikke kommer i denne situasjonen en gang til. Vi må rigge oss for en ny tid.

Det viktigste tiltaket er å sikre at vi har tilstrekkelige kraftreserver som sikrer forsyningssikkerheten i unormale og krevende situasjoner. Derfor vil vi innføre en ny styringsmekanisme som skal sikre at vi sparer mer vann og gjennom det begrenser eksporten når det er utsikter til at magasinfyllingen kommer ned mot lave nivåer. Det jobbes nå med den konkrete utformingen av en slik styringsmekanisme, og jeg tar sikte på at arbeidet skal ferdigstilles i løpet av høsten. Jeg vil orientere Stortinget om dette på egnet måte.

Det er en selvfølge at vi må kunne sikre vår egen forsyning, på samme måte som Europa nå sikrer sine gasslagre for vinteren. Norske innbyggere skal være trygge på at de skal ha varme og lys i husene sine gjennom hele året. Regjeringen er også opptatt av balansert kraftutveksling og at det er symmetri mellom mulighetene for import og eksport med tanke på vår nasjonale forsyningssikkerhet. Samtidig er det viktig for meg å være tydelig på at våre tiltak for å sikre egen forsyningssikkerhet er fullt ut i tråd med våre avtaler, og det er både forklart og forstått hos våre handelspartnere i Europa.

Det finnes ingen enkle løsninger på situasjonen vi står i nå – i så fall ville disse allerede ha vært gjennomført. Jeg vil advare mot løsninger som enkelte har kommet med, der man vedtar en lav strømpris som løsning på en situasjon med lav magasinfylling og mangel på kraft i Europa. Når problemet er mangel på energi, nytter det ikke å vedta at vi har nok energi. Vi løser ingen problemer med å vedta en lav pris på strøm, når problemet er at vi ikke har nok strøm – da forsterkes problemene.

Vi politikere må vedta det som virker. På kort sikt må vi fortsette å avlaste og hjelpe folk og finne gode løsninger for bedrifter som bidrar til å opprettholde arbeidsplasser. Samtidig haster det med å gjennomføre de tiltakene som varig forbedrer situasjonen. Regjeringens mål er klart: Vi skal ha tilstrekkelige mengder med rimelig energi, og dette skal fortsatt være et konkurransefortrinn og et grunnlag for grønn industrivekst og lavere klimagassutslipp i Norge.

Vi vet at det eneste som kan løse situasjonen i årene foran oss, er mer kraft, mer nett og mer effektiv bruk av kraften vår. Vi må derfor raskt ta i bruk flere av de store mulighetene vi har som nasjon, vi må sørge for en raske utbygging av mer fornybar kraftproduksjon i Norge, og vi må få på plass en nettinfrastruktur som er tilpasset en ny tid hvor nettopp tilstrekkelige mengder med rimelig, fornybar energi er og forblir et fortrinn.

I en tid da mengden uregulerbar, væravhengig produksjon, som solkraft og vindkraft, øker, blir den regulerbare vannkraften stadig viktigere. Vi har fortsatt potensial for økt kraftproduksjon fra vannkraften gjennom opprusting og utvidelse av eksisterende vannkraftverk. Regjeringen ønsker en forsvarlig utnyttelse av det potensialet for ny vannkraft som fortsatt ikke er tatt i bruk, og vi må sikre at vi har nok reguleringskapasitet når økt forbruk skal dekkes av vind og sol. I konsesjonsbehandlingen av ny vannkraft vil vi derfor i større grad legge vekt på evnen til å produsere når behovet er størst.

Regjeringen vil også legge til rette for en langsiktig utvikling av vindkraft på land. Etter en pause på tre år åpnet departementet i april 2022 igjen for konsesjonsbehandling av nye vindkraftprosjekter. Vi skal lykkes der den forrige regjeringen feilet. Vindkraftsatsingen skal skje på lag med vertskommuner som stiller areal til disposisjon. Derfor skal de samtykke til behandling av konsesjonssøknadene. Regjeringen jobber også for at lokalsamfunn som stiller sine naturressurser til disposisjon for vindkraftutbygging, får mer igjen og blir sikret en rettmessig del av verdiskapingen.

Regjeringen har lagt fram en ambisiøs plan for utbygging av havvind. Vårt mål for havvindsatsingen er industriutvikling, tilrettelegging for innovasjon og teknologiutvikling samt at havvind skal bidra til økt utslippsfri kraftproduksjon i Norge. Regjeringen har våren 2022

satt en ambisjon om å tildele arealer med potensial for 30 GW havvindproduksjon på norsk sokkel innen 2040, en ambisjon jeg har til hensikt å gjennomføre.

De første arealene for havvind i Norge vil etter planen bli utlyst i første kvartal 2023 og tildelt i løpet av samme år. Olje- og energidepartementet planlegger neste runde med en mer omfattende tildeling av areal til havvind i 2025, og har gitt NVE i oppdrag å identifisere nye områder for havvindproduksjon.

Vi snur nå hver stein for å se på hvordan vi kan sikre raskere utbygging, ikke minst av fornybar energi, men det må likevel skje på en måte der konsekvensene blir utredet tilstrekkelig.

Regjeringen vil sikre en langt raskere utbygging av strømmettet. Forutsetningen for energisikkerhet og stabile priser er et godt utbygd nett som også er grunnlaget for investeringer i ny kraftproduksjon. Vi skal derfor ha et godt utbygd strømmett med tilstrekkelig kapasitet i hele landet.

Det er nå en stor pågang av industriaktører som ønsker tilknytning til nettet. Det er bra og viser at Norge er et attraktivt land for industrietableringer. Det er også vår mulighet, og regjeringen vil gjennom raskere konsesjonsbehandling legge til rette for slike investeringer. Strømmettutvalget anbefaler en rekke tiltak som vil bidra til å redusere tiden det tar å utvikle og konsesjonsbehandle nettanlegg.

Parallelt med at rapporten er på høring, arbeider vi med å følge opp anbefalingene. Jeg har allerede bedt NVE om å gjennomføre tiltak innenfor gjeldende regelverk for å få ned konsesjonsbehandlingstiden. Mitt klare mål er økt bruk av et hurtigspor for å behandle mindre nettanlegg og nettanlegg der konfliktene er små.

Vi må erkjenne at behandlingen av søknader om ny fornybar kraft og nett i dag går for sakte. Dette bidrar til at det tar for lang tid fra behovene oppstår, til nye nettanlegg eller ny kraftproduksjon er på plass. Lykkes vi ikke med å få opp tempoet, mister vi muligheter for grønn verdiskaping, etablering av nye industribedrifter, arbeidsplasser og flere nullutslippsløsninger drevet av strøm.

Vi trenger et tempokifte. Dette skal vi få til ved å gjøre ting bedre og smartere, men vi må også erkjenne at det trengs flere hender i arbeid, også i forvaltningen. Norske energimyndigheter må rigges for å følge behovene til samfunnet, ikke motsatt. Når vi nå går fra det jeg vil kalle en driftsfase i dagens kraftsystem, til å utvikle neste generasjons kraftsystem, forutsetter det at energimyndighetene er i tet.

I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 vil vi derfor prioritere en betydelig forsterkning av energimyndighetene. Det blir en viktig styrking som gjør det mulig å øke takten for utbygging av mer fornybar kraft og mer nett. Dette er avgjørende for at ren og rimelig

kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn for Norge. Det er en styrking som egentlig burde ha vært satt i gang for flere år siden. Nå starter vi den reisen, og jeg ser fram til å presentere ytterligere detaljer om dette i forbindelse med budsjettet.

Det siste tiåret har det i liten eller ingen grad vært fokusert på god ressursutnyttelse. Vi må sikre at energien brukes på en effektiv måte for å unngå unødige naturinngrep og for å bedre utnyttelsen av eksisterende infrastruktur og ikke minst sikre at frigjort energi kan brukes til andre viktige samfunns mål.

Vi vil derfor legge til rette for energieffektivisering i alle deler av norsk økonomi og for et bedre samspill mellom kraftsystemet, fjernvarmesystemet og mulighetene for forbrukerfleksibilitet. Energieffektivisering vil bidra til å dempe konsekvensene av de høye strømprisene for både husholdninger og næringsliv.

Regjeringen er opptatt av at husholdninger med lave inntekter også skal ha mulighet til å få energioppgradert sine boliger. I februar 2022 lanserte regjeringen derfor en ordning på 100 mill. kr gjennom Enova, hvor kommuner kan søke om støtte til energitiltak i kommunale boliger. Enova støtter i dag dessuten en rekke tiltak i husholdningene som bidrar til reduksjon i energi- og effektforbruk.

Energisparing er viktig også i offentlig sektor. Derfor har kommunal- og distriktsministeren gitt en klar beskjed om at alle statlige etater må spare strøm. Vi ber nå NVE koordinere arbeidet med bedre informasjon ut til folk og bedrifter om effektiv strømsparing, og jeg vil oppfordre alle til å bidra der man kan.

Samtidig vil jeg være tydelig på at folk ikke skal stå alene i dette arbeidet. Regjeringen vil i statsbudsjettet legge fram en plan for å redusere energibruken i bygg med minst 10 TWh i 2030. Vi har allerede presentert en helt ny energitilskuddsordning for å hjelpe bedrifter med å spare strøm og legge til rette for egenprodusert strøm i bygg. I statsbudsjettet presenterer vi ytterligere tiltak og virkemidler for at flere skal kunne ha mulighet til å delta i denne dugnaden. Dette vil være et taktskifte i arbeidet med mer energieffektive bygg, noe som vil gi folk lavere strømrregning og Norge et mer konkurransekraftig næringsliv.

Jeg vil også peke på at den langsiktige utviklingen av kraftforsyningen ikke er uten vanskelige valg. All produksjon av kraft innebærer krevende avveininger mellom miljø, kostnader og verdi av produksjonen. Nye nettutbygginger tar tid og har også konsekvenser for miljø og andre samfunnsinteresser.

Etter min mening hadde den politiske debatten blitt bedre om flere var villige til å ta inn over seg de vanskelige avveiningene vi står overfor. Energiens dilemma er, satt på spissen, at ingen vil ha vindkraft på land, ingen

vil ha kraftmaster, ingen vil ha ny vannkraft, og det er også skepsis til vindkraft til havs. Men alle vil ha nok og billig strøm.

Det er dessverre ikke mulig å få både ny og rimelig fornybar kraft i en skala som monner, uten at det får noen konsekvenser for natur og andre interesser. Disse dilemmaene møter vi særlig når vi kommer til enkeltsakene, der disse avveiningene blir tydeliggjort, og hvor vi alle må jakte løsninger – ikke konflikter.

Regjeringens mål er klart: Vi skal ha tilstrekkelig tilgang på rimelig energi for å trygge folk og legge til rette for industri og næringsliv. Vi må erkjenne at denne høsten blir tøff. Men folk skal være helt trygge på at vi vil stille opp så lenge denne krisen varer, og at vi tar grep for en sikrere strømforsyning her og nå. Regjeringens svar har hele veien vært handling. Nye tiltak har blitt etablert etter hvert som situasjonen har utviklet seg:

- Vi skjermer folk i møte med de høye kraftprisene, bl.a. gjennom strømstønadordning for husholdningene, bedret bostøtte og økt stipend for studentene.
- Vi vil avlaste bedrifter som i dag sliter med å betale de høye strømrregningene, ved at de får støtte til disse utgiftene, i tillegg til at strømintensive bedrifter får hjelp til å omstille seg. Denne løsningen vil derfor hjelpe de mest utsatte bedriftene, samtidig som samfunnet får noe tilbake ved at bedriftene gjennomfører enøktiltak som på sikt vil redusere kraftforbruket.
- Vi vil foreslå endringer i grunnrenteskatten for fastprisavtaler, og regjeringen legger derfor til rette for at kraftleverandører skal kunne tilby gode og forutsigbare fastprisavtaler. Jeg har bare én beskjed til kraftprodusentene nå: Nå må dere levere på fastprisavtaler for å sikre næringslivet større forutsigbarhet, og dere burde konkurrere om disse avtalene.
- Vi hjelper idretten og frivillige organisasjoner, som nylig fikk en ytterligere forsterkning av sin strømrstøtte.
- For å sikre norsk matproduksjon styrkes strømrstøtten for landbruket. Dagens øvre grense på 20 000 kWt per måned økes nå til 60 000 kWt per måned. Ordningen gjelder ut året – fra og med oktober og ut desember. Bøndene får en månedlig utbetaling. For veksthusnæringen videreføres den eksisterende ordningen uten makstak.
- Vi fortsetter også arbeidet med virkemidler som gir mer effektiv bruk av energi rettet mot husholdningene, med særlig vekt på grupper med lav inntekt.

Vi har tilrettelagt for økt produksjon på norsk sokkel for å avhjelpe situasjonen i Europa. De justeringene norske selskaper har klart å gjøre, som har ført til at vi nå leverer 8 pst. mer gass, er et svært godt bidrag for å lette situasjonen i Europa. Grepene monner.

Samtidig som vi jobber med det akutte, må vi ikke miste av syne de langsiktige målene og de grepene som på sikt får oss ut av denne energikrisen. Vi trapper derfor opp innsatsen for å utvikle framtidens kraftsystem, dette som et fundament for en grønn reindustrialisering av Norge, flere arbeidsplasser og lavere klimagassutslipp.

Regjeringen har store ambisjoner og vil legge til rette for mer kraftutbygging, både til lands og til havs, noe som er en forutsetning for at vi som nasjon skal lykkes med det grønne skiftet. Derfor varsler vi nå et temposkifte. Vi styrker energimyndighetene i møte med en ny tid hvor kraftsystemet skal gjennom en stor transformasjon. Detaljene kommer i statsbudsjettet for 2023, som vi legger fram om kort tid.

Regjeringen tar sikte på mot slutten av inneværende måned å legge fram en sak for Stortinget om vår pakke med tiltak for bedrifter som i dag sliter med å betale de høye strømrkningene. Regjeringen har også som mål å fremme en sak for Stortinget om å øke strømtønden for husholdningene til 90 pst. i september. Vi vil behandle disse sakene i regjering med sikte på at de legges fram for Stortinget den 30. september.

Avslutningsvis vil jeg understreke behovet for ansvarlighet og trygg økonomisk styring slik at vi ikke bidrar til å sende en unødvendig økt rentekostnad til husholdningene og norsk næringsliv. Den 6. oktober legges regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 fram. Det blir et budsjett med tydelige prioriteringer

- Vi skal komme ut av denne tiden uten at forskjellene mellom folk får vokse seg større.
- Vi skal komme ut av denne situasjonen bedre rustet for framtiden, med et samfunn som har større og bedre forutsetninger for vekst, for nye, grønne industriarbeidsplasser og for lavere utslipp.
- Vi skal komme ut av denne situasjonen med et kraftsystem som produserer mer fornybar kraft, og er bedre rustet til å håndtere framtidens utfordringer.

Derfor vil vi i neste års statsbudsjett prioritere de tiltakene som får oss ut av krisen, og som bidrar til rettferdig fordeling av de byrdene krisen medfører – tiltak som over tid gjør oss sterkere rustet som samfunn og som fellesskap.

Presidenten: Takk for redegjørelsen.

Før vi går i gang med debatten, ringes det til votering.

Votering

Votering over debattopplegg, debattert 19. september 2022

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Presidenten vil opplyse om at presidentskapet har drøftet behandlingsmåten for redegjørelsen, med bakgrunn i at enkelte partigrupper har ytret ønske om en utvidet debatt sett opp mot det som står i § 45 i Stortingets forretningsorden vedrørende umiddelbar debatt etter redegjørelse.

Presidenten vil på denne bakgrunn foreslå at Stortinget i medhold av forretningsordenen § 79 fraviker § 45 annet ledd første punktum om begrensningen om at det kun er ett innlegg fra hver av partigruppene og statsråden.

Presidenten vil i stedet foreslå at debatten ordnes slik: Først ett innlegg fra hver av henholdsvis partigruppene og statsråden på inntil 5 minutter.

Videre gis det anledning til følgende antall innlegg på inntil 3 minutter fra partigruppene slik: Arbeiderpartiet tre innlegg, Høyre tre innlegg, Senterpartiet to innlegg, Fremskrittspartiet to innlegg, Sosialistisk Venstreparti ett innlegg, Rødt ett innlegg, Venstre ett innlegg, Miljøpartiet De Grønne ett innlegg og Kristelig Folkeparti ett innlegg.

Videre vil statsråden bli gitt anledning til et innlegg på 3 minutter ved slutten av debatten.

Presidenten vil da åpne for at én fra hver partigruppe får ordet til forslaget til debattopplegg. Taletiden er på 3 minutter.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:40:44]: Rødt er positiv til en mer omfattende strømdebatt enn det som er normalt umiddelbart etter redegjørelse, men vårt forslag er at vi skal benytte det som normalt er debattopplegget i stortingsdebatter – ikke det som nå er foreslått, som er et debattopplegg som fordeler ekstra tale tid til spesielt regjeringspartiene, som allerede har fått presentert sitt syn svært grundig.

Rødts forslag er derfor at presidenten i henhold til Stortingets forretningsorden § 79 ordner debatten slik at det blir 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen, altså som første del av presidentskapets forslag, men at vi deretter fordeler det likt, slik at alle som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletiden, får en taletid på 3 minutter – men med de begrensninger som også er helt vanlig, at det gis adgang til inntil to innlegg og en kort merknad.

Slik mener vi at vi kan få den grundige debatten som dette temaet fortjener, uten å fravike forretningsordenen på en måte som skjevfordeler debatten i de store partienes favør.

Hans Andreas Limi (FrP) [12:42:06]: Vi har også et forslag om å endre det foreslåtte debattopplegget. Det er i realiteten likelydende med det jeg oppfattet at Rødt nå nettopp fremmet. Det som er vårt ønske, er at man skal ha en ordinær runde med 5-minuttersinnlegg, og